

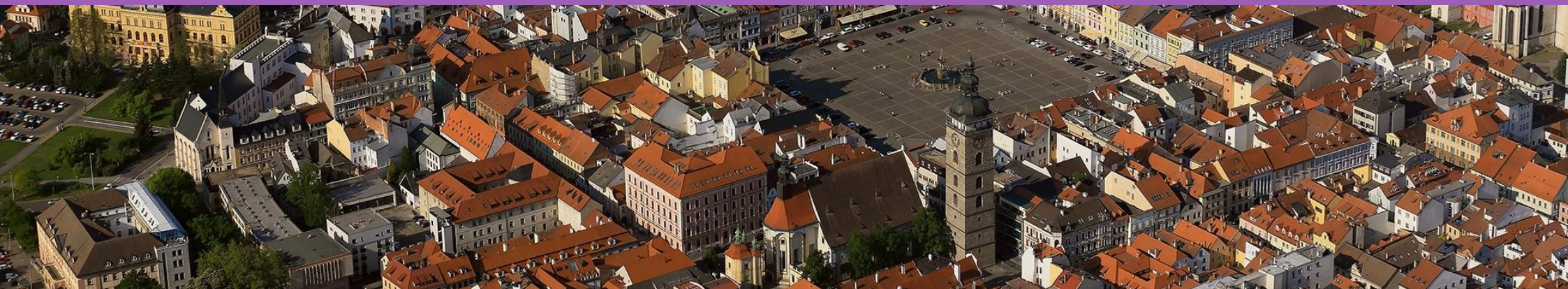

Teologická
fakulta
Faculty
of Theology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Gaudium et spes

Dokument otevřený a otevírající

Týn nad Vltavou, 18. února 2020

Gaudium et spes a II. vatikánský koncil

Nyní však Kristova snoubenka dává přednost léku milosrdenství před přísností. Má totiž za to, že je lépe vycházet vstříc potřebám dneška vysvětlováním, jak je naše nauka platná, než znovu opakovaně odsuzovat.

(Jan XXIII., Projev při zahájení II. vatikánského koncilu, 11. října 1962)

Církev na koncilu pochopila sebe samu jako služebnici humanity; idea služby byla na koncilu centrální. Koncilu šlo o lidstvo a člověka, protože poznání člověka je předpokladem pro poznání Boha, který se stal člověkem

(Pavel VI., Projev při zakončení II. vatikánského koncilu, 7. prosince 1962)

1. Druhý vatikánský koncil
2. Pastorální konstituce
3. Vybraná klíčová témata
4. Gaudium et spes: Dokument otevřený a otevírající

Teologická
fakulta
Faculty
of Theology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

1. DRUHÝ VATIKÁNSKÝ KONCIL

- I. vatikánský koncil 1869-1870 (1960), Pius IX.
- Encyklika *Rerum novarum* 1891, Lev XIII.
 - *Vznik sociálního učení katolické církve*
- Kodex kanonického práva 1917, Benedikt XV.
 - *Církevní právo pozitivně formulováno v kánonech*
- Encyklika *Mediator Dei* 1947 a tzv. malá liturgická reforma 1952-1955, Pius XII.
 - *Reforma liturgie svatého týdne a Velikonočního tridua*
 - *Národní jazyk při svatbách a křtech*
 - *Čtení v národním jazyce*
- Svolání II. vatikánského koncilu 1962, Jan XXIII.
- Dokončení II. vatikánského koncilu 1965, Pavel VI.

- II. vatikánský koncil: 4 konstituce, 9 dekretů, 3 deklarace
- Konstituce
 - Věřoučná o církvi – *Lumen gentium*
 - Věřoučná o Božím zjevení – *Dei verbum*
 - O posvátné liturgii – *Sacrosanctum concilium*
 - Pastorální o církvi – *Gaudium et spes*
- **Gaudium et spes**
 - Pastorální konstituce
 - Neplánovaný dokument
 - Určený všem lidem - ne jen klerikům a teologům, ne jen křesťanům

Teologická
fakulta
Faculty
of Theology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

2. PASTORÁLNÍ KONSTITUCE

- *Radost a naděje, smutek a úzkost lidí naší doby, zvláště chudých a všech, kteří nějak trpí, je i radostí a nadějí, smutkem a úzkostí Kristových učedníků, a není nic opravdu lidského, co by nenašlo v jejich srdci odezvu (čl. 1).*
- *Pro věřící je jisté jedno: lidská individuální i kolektivní činnost, neboli ono nesmírné úsilí, jímž se lidé snaží během staletí zlepšovat své životní podmínky, uvažují-li se samo o sobě, je ve shodě s Božím záměrem (čl. 34).*

- ...není činnost pastoračních profesí (papež a biskupové, kněží a jáhni, katecheté a pastorační asistenti)
- **...je úkolem celé církve – všech křesťanů ve světě**

Neplánovaný dokument

- Kromě dvou byly všechny dokumenty II. vatikánského koncilu předem plánovány a předpřipraveny papežskou kurií
 - O církvi měla ale vzniknout pouze věroučná konstituce
- Až během jednání koncilu bylo koncilem samotným rozhodnuto, že vzniknou také
 - Deklarace o náboženské svobodě
 - Konstituce o církvi v dnešním světě
 - První italský překlad uváděl chybný název „o církvi a světě“
- „Více než v ostatních konstitucích a dekretch II. vatikánského koncilu se odráží duch Jana XXIII. v konstituci o Církvi v dnešním světě *Gaudium et spes*“ (obálka českého vydání z r. 1969)
 - Jan XXIII. se nedožil ani vzniku tzv. Schématu XIII, připraveného během koncilu, ze kterého pak konstituce vznikla

Konstituce určená všem

- *Koncil zamýšlí nejprve posoudit v tomto světle hodnoty, které se dnes nejvíce cení, a zapojit je na jejich božský zdroj. Pokud jsou tyto hodnoty plodem nadání daného člověku Bohem, jsou velmi dobré, ale pokaženost lidského srdce je nezřídka odvrací od jejich náležitého zaměření, takže potřebují být očištěny (čl. 11).*
- Vztah církve a světa je dialog církve se světem
 - Základem dialogu je solidarita se světem
 - Dialog se děje po vzoru Ježíše Krista a směřuje k němu
- **Církev vede dialog o lidské osobě s lidskou osobou**

Teologická
fakulta
Faculty
of Theology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

3. VYBRANÁ KLÍČOVÁ TÉMATA

- Zmrtvýchvstáním se Kristus stal Pánem, jemuž byla dána veškerá moc na nebi i na zemi, a mocí svého Ducha dále nyní působí v srdcích lidí; nejen že v nich vyvolává touhu po budoucím věku, ale zároveň tím i oduševňuje, očišťuje a posiluje ušlechtilé úmysly, jimiž se lidská rodina snaží zlidštit svůj život a podřídit tomuto cíli celou zemi (čl. 38).
- *I když je třeba pečlivě rozlišovat pozemský pokrok od růstu Kristova království, má přesto tento pokrok pro Boží království veliký význam, pokud přispívá k lepšímu uspořádání lidské společnosti* (čl. 39).
 - Spiritualita křesťanských laiků vychází z porozumění **lidské činnosti**

Teologická
fakulta
Faculty
of Theology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Lidská činnost

Seid einander in brüderlicher Liebe zugetan, übertrefft euch in gegenseitiger Achtung!

Röm 12,10

- Církev nabízí světu podporu důstojnosti lidské osoby, rozvoji lidské společnosti a lidské činnosti (čl. 41-43)
- Církev přijímá pomoc od světa (čl. 44)
 - ...od těch, kdo konají dobro
 - ...i od svých kritiků a nepřátel
- Klíč ke světu spočívá ve čtení **znamení času**
 - *Je věcí (lat. munus) celého Božího lidu a zvláště duchovních pastýřů a teologů s pomocí Ducha svatého poslouchat, chápat a vykládat, co všechno naše doba říká, a ve světle Božího slova to posuzovat, aby se mohla zjevená pravda stále hlouběji chápat, lépe poznávat a přiměřeněji podávat (čl. 44).*

Teologická
fakulta
Faculty
of Theology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Čist znamená čas

Co v *Gaudium et spes* chybí

- Konstituce má dvě části:
 - **První – obecnou a nadčasovou:** lidská důstojnost a povolání člověka, ateismus, vztah církve a světa
 - **Druhou – specifickou a historicky podmíněnou:** Manželství a rodina, Lidská kultura, Hospodářsko-společenský život, Život politického společenství, Mír a společenství národů
- **Chybí** environmentální téma, které zvedl papež František v encyklice *Laudato si* (2015)
- **Chybí** podrobnější teologická reflexe globálních problémů a celosvětové solidarity

Teologická
fakulta
Faculty
of Theology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

4. GAUDIUM ET SPES: DOKUMENT OTEVŘENÝ A OTEVÍRAJÍCÍ

- ***Gaudium et spes* – dokument otevřený a otevírající**
 - Otevřený člověku a světu
 - Otevírající církev člověku a světu
- **Integrita a kongruence obsahu a formy dokumentu jsou vzorem pro dialog církve a světa**
 - *Nauč mě, Bože můj, tak svět mít rád / jak ten, jenž za hříšné šel život dát: / Ať umím bratrem být / a s láskou v srdci jít / blíž k tobě, Bože můj, vždy k tobě blíž.*
 - Blíž k tobě Bože můj, 4. sloka, text Václava Renče (1969)

Teologická
fakulta
Faculty
of Theology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

DĚKUJI ZA POZORNOST

doc. Michal Opatrný, Dr. theol.

Teologická fakulta JU v Č. Budějovicích

<http://www.tf.jcu.cz>

mopatrny@tf.jcu.cz